

Čj. UOOU-00671/13-54

ROZHODNUTÍ

Úřad pro ochranu osobních údajů, jako příslušný správní orgán podle § 10 zákona č. 500/2004 Sb., správní řád, § 2 odst. 2 a § 46 odst. 4 zákona č. 101/2000 Sb., o ochraně osobních údajů a o změně některých zákonů, rozhodl dne 29. května 2013 takto:

Je prokázáno, že účastník řízení: Česká republika - Ministerstvo vnitra České republiky, se sídlem Nad Štolou 936/3, 170 34 Praha 7, IČ: 00007064, v souvislosti se zpracováním osobních údajů v Schengenském informačním systému Policií České republiky, tím, že neevidoval při nahlížení do Schengenského informačního systému konkrétní zákonný důvod lustrace osob prováděné v tomto systému v návaznosti na prokazování totožnosti podle § 63 zákona č. 273/2008 Sb., o Policii České republiky,

porušil povinnost stanovenou v § 13 odst. 1 zákona č. 101/2000 Sb., tedy povinnost správce nebo zpracovatele přijmout taková opatření, aby nemohlo dojít k neoprávněnému nebo nahodilému přístupu k osobním údajům, k jejich změně, zničení či ztrátě, neoprávněným přenosům, k jejich jinému neoprávněnému zpracování, jakož i k jinému zneužití osobních údajů,

a tím spáchal správní delikt podle § 45 odst. 1 písm. h) zákona č. 101/2000 Sb., neboť nepřijal nebo neprovedl opatření pro zajištění bezpečnosti zpracování, za což se mu v souladu s § 45 odst. 3 zákona č. 101/2000 Sb. ukládá

pokuta ve výši 30.000 Kč
(slovy třicet tisíc korun českých)

a dále podle § 79 odst. 5 správního řádu povinnost nahradit náklady řízení ve výši 1.000 Kč,

obojí splatné do 30 dnů ode dne nabytí právní moci tohoto rozhodnutí bezhotovostním převodem na účet vedený u ČNB, č. ú. 19-5825001/0710, variabilní symbol IČ účastníka řízení, konstantní symbol 1148.

Odůvodnění

Správní řízení pro podezření ze spáchání správního deliktu podle § 45 odst. 1 písm. h) zákona č. 101/2000 Sb. v souvislosti se zpracováním osobních údajů v Schengenském informačním systému (dále jen „SIS“) Policií České republiky, bylo zahájeno oznámením Úřadu pro ochranu osobních údajů, které bylo účastníku řízení doručeno dne 8. dubna 2013. Podkladem pro zahájení řízení byl písemný materiál shromážděný v rámci kontroly sp. zn. INSP1-7452/11 provedené inspektorkou Úřadu pro ochranu osobních údajů RNDr. Kamilou Bendovou, CSc., ve dnech 26. října 2011 až 1. listopadu 2012, jejímž předmětem bylo dodržování povinností stanovených zákonem č. 101/2000 Sb. při vedení SIS, zejména vkládání osobních údajů podle čl. 96 Schengenské prováděcí úmluvy (dále jen „SPÚ“), postup při vyřizování žádostí subjektů údajů o přístup k osobním údajům, uplatnění práva na opravu/výmaz osobních údajů zpracovávaných v SIS (čl. 109 a čl. 110 SPÚ), bezpečnostní opatření při zajištění přístupu oprávněných subjektů k údajům uloženým v SIS a při následném nakládání s nimi, včetně rozsahu, postupů a účinnosti vnitřní kontroly Policie České republiky (kontrola logů vyplývající z čl. 101 SPÚ).

Ze spisového materiálu je zřejmé, že účastník řízení neevidoval při nahlížení do Schengenského informačního systému konkrétní zákonný důvod lustrace osob prováděné v tomto systému v návaznosti na prokazování totožnosti podle § 63 zákona č. 273/2008 Sb.

Dopisem ze dne 19. dubna 2013, který obdržel Úřad pro ochranu osobních údajů dne 23. dubna 2013, se účastník řízení vyjádřil k oznámení o zahájení řízení tak, že Policie České republiky neporušila povinnost stanovenou v § 13 odst. 1 zákona č. 101/2000 Sb. a nemohla se tedy dopustit správního deliktu podle § 45 odst. 1 písm. h) zákona č. 101/2000 Sb., protože podle účastníka řízení přijala a provádí opatření pro zajištění bezpečnosti zpracování osobních údajů a plní tak povinnost stanovenou v § 13 odst. 1 zákona č. 101/2000 Sb. Podle jeho vyjádření správní řízení nesouvisí s předmětem kontroly provedené Úřadem pro ochranu osobních údajů, protože předmětem kontroly nebylo prokazování totožnosti dle § 63 zákona č. 273/2008 Sb., ale dodržování povinností stanovených zákonem č. 101/2000 Sb.

Správní orgán podle názoru účastníka řízení zaměňuje a dává na roveň proces prokazování totožnosti a proces provádění lustrace v informačních systémech, když proces prokazování totožnosti a proces lustrace v informačních systémech jsou dva relativně samostatné procesy, kdy každý má svůj účel a samostatnou úpravu. Účelem procesu prokazování totožnosti je získání informace o identitě osoby a je upraven zejména § 63 zákona č. 273/2008 Sb. V rámci procesu prokazování totožnosti může být (pokud je to potřebné) prováděn proces lustrace v informačních systémech, tedy proces, jehož účelem je získání dalších informací k osobě, jejíž identita je ověřována. Proces lustrace v informačních systémech může však být prováděn i v rámci jiných procesů, resp. při plnění jiných úkolů Policie České republiky. Interní úprava procesu lustrace v informačních systémech pak vychází z povinností Policie České republiky stanovených zákonem č. 101/2000 Sb.

Policie České republiky podle názoru účastníka řízení plní povinnost stanovenou v § 13 odst. 3 písm. b) a § 13 odst. 4 písm. c) zákona č. 101/2000 Sb., protože pořizuje elektronické záznamy, které umožní určit a ověřit kdy, kým a z jakého důvodu byly osobní údaje zaznamenány nebo jinak zpracovány. V případě lustrace prováděné v rámci procesu prokazování totožnosti je Policií České republiky, resp. lustrujícími jako důvod zpřístupnění údajů uváděno zpravidla „KO“ nebo „Kontrola osoby“. Samozřejmě jsou zaznamenávány další požadované údaje, tedy kdy byl přístup proveden, kým byl proveden, resp. pro koho byl proveden (v případě, že se jedná o rozdílné osoby, např. příslušníci Policie České republiky provádějí kontrolu v terénu a žádají o provedení lustrace příslušníka Policie České republiky zařazeného na operačním pracovišti). Jsou tak zaznamenány údaje, které umožňují ověřit, z jakého důvodu byly osobní údaje zpřístupněny a umožňují provedení další kontroly, zda proces prokazování totožnosti mohl skutečně proběhnout. Tato následná kontrola byla provedena i v rámci kontroly. Policie České republiky u všech kontrolovaných dotazů důvody provedení lustrace doložila. V žádném z kontrolovaných případů nebylo podle názoru účastníka řízení zjištěno, že by nebyl pro provedení lustrace dán důvod. Policie České republiky tedy neporušila žádnou zákonnou povinnost, resp. právě dodržování zákonných povinností, zejména povinnosti podle § 13 odst. 4 písm. c) zákona č. 101/2000 Sb. je příčinou stavu, kdy nebyly zjištěny v této oblasti nedostatky.

Dále účastník řízení sdělil, že zákon č. 101/2000 Sb. správci neukládá povinnost zaznamenávat konkrétní ustanovení zákona, které bylo právním titulem pro využití údajů, ale ukládá mu zaznamenávat důvod zpracování (tedy i využití) osobních údajů. Pokud by bylo postupováno v praxi dle názoru kontrolujících, splnila by de facto Policie České republiky svoji povinnost, pokud by uvedla do účelu dotazu § 60, příp. § 79 zákona č. 273/2008 Sb. Dle názoru účastníka řízení, pokud by zákonodárce chtěl, aby bylo uváděno zákonné ustanovení opravňující k využití osobních údajů, zcela zřejmě by použil jinou formulaci. Uvedení zákonného ustanovení je sice zcela logicky předpokladem oprávněnosti zpracování (a tedy i využití) osobních údajů, ale nemusí být v konkrétním případě tím nejlepším vyjádřením „důvodu“ využití osobních údajů. Skutečnost, že je v účelu dotazu uváděna konkrétní činnost, v rámci níž došlo k využití údajů, umožňuje zejména cílené zaměření kontrolní činnosti na využití osobních údajů. Právě pro kontrolní činnost je důvod dotazu zaznamenáván. Z tohoto pohledu je pak zcela logické, že správce nastaví uvádění důvodů využití osobních údajů tak, aby bylo využitelné především pro jeho kontrolní činnost. Právě v logickém (z pohledu rozsahu uváděných údajů v účelu dotazu potřebném, ne nadměrném, zbytečném) nastavení důvodu dotazu spočívá dle názoru účastníka řízení splnění povinnosti uvedené v § 13 odst. 4 písm. c) zákona č. 101/2000 Sb. Policií České republiky a je tedy podle jeho názoru zcela zřejmé, že uvedení důvodu, jak byl výše popsán, je postačující.

Účastník řízení je přesvědčen, že požadované uvádění konkrétního zákonného důvodu pro prokazování totožnosti jako důvodu lustrace v informačních systémech by z hlediska ověření oprávněnosti využití údajů nepřineslo žádnou přidanou hodnotu, nebylo žádnou důslednější prevencí a kontrolní činnost by nijak neusnadnilo. Proces prokazování totožnosti může proběhnout bez toho, aby byly pořizeny nějaké dokumenty, z nichž by bylo možno ověřit, zda uváděný důvod pro lustraci v informačních systémech skutečně existoval, resp. zda odpovídalo uváděné

zákonně ustanovení realitě. Uvádění důvodu pro prokazování totožnosti dle názoru účastníka řízení v žádném případě nepřispěje ke zvýšení eliminace neoprávněného přístupu k osobním údajům, neboť je to údaj, který je de facto neověřitelný. Účastník řízení v podrobnostech odkázal na svoje námitky proti kontrolnímu protokolu a navrhnul, aby bylo vydáno rozhodnutí konstatující, že správní delikt, pro nějž bylo zahájeno správní řízení, se nestal.

K předmětu správního řízení je třeba konstatovat, že údaje vedené v SIS jsou nepochybně osobní údaje ve smyslu § 4 písm. a) zákona č. 101/2000 Sb., neboť se týkají určených subjektů údajů a podléhají tak režimu zákona č. 101/2000 Sb. Správcem osobních údajů ve smyslu § 4 písm. j) zákona č. 101/2000 Sb. obsažených v SIS je Policie České republiky. Avšak vzhledem k absenci právní subjektivity Policie České republiky, která nenaplnuje žádnou z definic právnické osoby podle § 18 odst. 2 zákona č. 40/1964 Sb., občanský zákoník, nemůže být tato subjektem správního deliktu, tj. odpovědnou osobou ve smyslu § 45 zákona č. 101/2000 Sb. Jestliže tedy byl správní delikt spáchán jednáním Policie České republiky, je třeba za subjekt správního deliktu považovat Českou republiku zastoupenou Ministerstvem vnitra, které za Českou republiku jedná na základě zákona č. 219/2000 Sb., o majetku České republiky a jejím vystupování v právních vztazích (viz též stanovisko pléna Nejvyššího soudu České republiky č. j. PlsN 2/96), tj. nese i deliktní odpovědnost.

Podle § 13 odst. 1 zákona č. 101/2000 Sb. je správce povinen přijmout taková opatření, aby nemohlo dojít k neoprávněnému nebo nahodilému přístupu k osobním údajům, k jejich změně, zničení či ztrátě, neoprávněným přenosům, k jejich jinému neoprávněnému zpracování, jakož i k jinému zneužití osobních údajů. Podle § 13 odst. 3 písm. b) zákona č. 101/2000 Sb. je správce v rámci opatření podle § 13 odstavce 1 zákona č. 101/2000 Sb. posoudit rizika týkající se zabránění neoprávněným osobám přistupovat k osobním údajům a k prostředkům pro jejich zpracování. V oblasti automatizovaného zpracování osobních údajů je poté správce podle § 13 odst. 4 písm. c) zákona č. 101/2000 Sb. v rámci opatření podle odstavce 1 povinen také pořizovat elektronické záznamy, které umožní určit a ověřit, kdy, kým a z jakého důvodu byly osobní údaje zaznamenány nebo jinak zpracovávány.

K uvedeným zákonným ustanovením je třeba uvést, že smyslem zakotvení povinnosti při zabezpečení osobních údajů je dosáhnout takové úrovně aplikace opatření v rámci zpracování osobních údajů, aby nemohlo dojít zejména k neoprávněnému přístupu k osobním údajům. Tím má být zajištěno, aby příslušné zpracování osobních údajů odpovídalo pouze stanovenému účelu. Správce je přitom zjevně schopen tuto povinnost plnit odpovídajícím způsobem pouze tehdy, pokud může rozeznat oprávněného uživatele od neoprávněného. Přirozeným doplněním této povinnosti v případě provozování SIS je také, a to v souladu s 13 odst. 3 písm. b) zákona č. 101/2000 Sb., posouzení rizika týkajícího se zabránění neoprávněným osobám přistupovat k osobním údajům a k prostředkům pro jejich zpracování, což je dále upřesněno v případě automatizovaných zpracování osobních údajů povinností podle § 13 odst. 4 písm. c) zákona č. 101/2000 Sb., ukládající pořizování elektronických záznamů umožňujících ověřit též důvod jiného zpracování (tj. v tomto případě zpřístupnění) příslušných dat. Důvody zpřístupnění osobních údajů v SIS vždy musí korespondovat s právním titulem opravňujícím konkrétní

osobu získat požadované informace a s ohledem na právní titul je nutno posuzovat i příslušná rizika. Pokud je tímto právním titulem § 63 zákona č. 273/2008 Sb., což je ustanovení, které taxativním způsobem uvádí věcně odlišné důvody, kdy je policista oprávněn vyzvat osobu k prokázání totožnosti, je z hlediska plnění povinností při zabezpečení osobních údajů nezbytné zjistit, který z těchto důvodů nastal a jeho aplikaci pro účely zpětné kontroly přiměřeně dokumentovat (a to např. citací konkrétního ustanovení nebo slovním popisem). Z tohoto pohledu pak nedostatečnou míru zabezpečení osobních údajů dokládá i sama námitka účastníka řízení uvádějící, že jako důvod zpřístupnění osobních údajů je dokladována pouze „KO“ nebo „Kontrola osoby“, což je s ohledem na formulaci § 63 zákona č. 273/2008 Sb. velmi vágní a nepostačující z hlediska existujících rizik. Obdobně by byla nedostačující pouhá deklarace § 60, příp. § 79 zákona č. 273/2008 Sb., které zmiňuje ve svém vyjádření účastník řízení, jelikož obě citovaná ustanovení pouze opravňují Policii České republiky zpracovávat osobní údaje, pokud je to nezbytné pro plnění jejích úkolů, aniž by ovšem tato ustanovení předmětné úkoly jakkoli specifikovala, což samozřejmě velmi limituje možnost následného prověření oprávněnosti přístupu k osobním údajům. Pouze dokumentování jednoznačných důvodů lustrace tedy evidentně zajišťuje požadovaný zákonný standard ochrany osobních údajů v SIS.

V návaznosti na uvedené správní orgán znovu konstatuje, že důvod, pro který může být osoba lustrována v SIS, resp. podklad prokazující oprávněnost dotazů do SIS, musí být evidentně založen určitým ustanovením zákona č. 273/2008 Sb., resp. jiným právním předpisem. Z hlediska kontroly důvodnosti přístupu k osobním údajům považuje správní orgán zpětně vyhotovované úřední záznamy konkrétních policistů za nedostatečný způsob plnění povinnosti správce evidovat konkrétní důvod přístupu k osobním údajům v SIS. K tomu je třeba dodat, že proces vlastní lustrace sice lze formálně oddělit od procesu prokazování totožnosti listrované osoby, nicméně fakticky jsou tyto procesy neoddělitelné. Není dost dobře možné zjistit data o určité osobě v jakémkoli informačním systému, pokud není zřejmé, o jakou osobu se jedná, tedy není-li známa její identita.

System, který neumožňuje řádnou a jasnou evidenci zákonných důvodů pro prokázání totožnosti, resp. lustrace v návaznosti na prokazování totožnosti, není v souladu s povinnostmi uloženými § 13 zákona č. 101/2000 Sb. proto, že jestliže je možné eliminovat počet nelegálních vstupů do SIS (lustrací) tím, že je evidováno dle jakého důvodu podle zákona č. 273/2008 Sb. je prováděná kontrola a Policie České republiky takovou evidenci neprovádí, tak nevyužívá možné prostředky pro eliminaci neoprávněného přístupu k osobním údajům, a tedy nejsou přijata dostatečná opatření dle § 13 zákona č. 101/2000 Sb.

Správní orgán považuje skutková ujištění za dostatečná a na základě výše uvedeného považuje za prokázané, že účastník řízení porušil § 13 odst. 1 zákona č. 101/2000 Sb., neboť v rozporu s § 13 odst. 3 písm. b) a § 13 odst. 4 písm. c) zákona č. 101/2000 Sb., Policie České republiky neevidovala při nahlížení do SIS konkrétní zákonný důvod lustrace osob prováděné v tomto systému v návaznosti na prokazování totožnosti podle § 63 zákona č. 273/2008 Sb.

Při stanovení výše sankce bylo z hlediska závažnosti jednání přihlédnuto jako k přitěžující okolnosti ke skutečnosti, že protiprávní jednání účastníka řízení bylo systémového charakteru a dále že se týkalo se informačního systému, který obsahuje osobní údaje vysokého počtu subjektů údajů. Současně z hlediska zásahu do zákonem chráněných práv (tj. závažnosti), hodnotil správní orgán jako přitěžující okolnost široký rozsah v SIS zpracovávaných osobních údajů.

Jako polehčující okolnost hodnotil správní orgán především to, že z hlediska požadovaných opatření k zabezpečení zpracovávaných osobních údajů byla správcem přijata komplexní pravidla, přičemž jediným chybějícím prvkem byl právě ten, který je vymezen ve výroku tohoto rozhodnutí.

Na základě celkového zhodnocení byla proto výše sankce stanovena při dolní hranici zákonné sazby.

Při rozhodnutí o uložení povinnosti uhradit náklady řízení správní orgán vycházel z ustanovení § 79 odst. 5 správního řádu, který správnímu orgánu ukládá povinnost uložit paušální částkou náhradu nákladů řízení účastníkovi, který řízení vyvolal porušením své právní povinnosti, a z § 6 odst. 1 vyhlášky č. 520/2005 Sb., o rozsahu hotových výdajů a ušlého výdělku, které správní orgán hradí jiným osobám, a o výši paušální částky nákladů řízení, kterou se stanoví paušální částka nákladů správního řízení ve výši 1.000 Kč.

S ohledem na výše uvedené, bylo rozhodnuto, jak je uvedeno ve výroku tohoto rozhodnutí.

Poučení: V souladu s § 152 odst. 1 správního řádu lze u odboru správních činností proti tomuto rozhodnutí podat ve lhůtě 15 dnů ode dne doručení rozhodnutí rozklad předsedovi Úřadu pro ochranu osobních údajů.

Rozhodnutí je doručeno dnem převzetí stejnopisu, nejpozději ale desátým dnem od jeho uložení na poště. V případě doručování do datové schránky je dnem doručení okamžik přihlášení oprávněné osoby do datové schránky, nejpozději ale desátý den ode dne dodání rozhodnutí do datové schránky.

Praha, 29. května 2013

otisk
úředního
razítka

Vanda Foldová
ředitelka odboru správních činností